

УДК 619:616-085+616-001.4:636.7

МОНІТОРИНГ ПОШИРЕНOSTІ ВИПАДКОВИХ РАН У ДРІБНИХ СВІЙСЬКИХ ТВАРИН В УМОВАХ МІСТА ДНІПРОПЕТРОВСЬК**БІЛИЙ Д.Д.**, к. вет. н., доцент***НІКОНЕНКО К.В.**, студентка***БІЛА Н.В.** к. вет. н., ст. н. с.**

*Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

**Державна установа «Інститут сільського господарства степової зони України»
м. Дніпропетровськ

Проведено моніторинг випадкових ран у собак і кішок в умовах міста Дніпропетровськ. Встановлено групи ризику та критичні часові відрізки, які обумовлені виявленими закономірностями: максимальний пік реєстрації відкритих пошкоджень пов'язаний із тваринами віком від двох до чотирьох років (собаки – 36,71 %; кішки – 32,20 %), ділянками кінцівок (відповідно – 50,24 та 38,98 %) і літнім (для собак – 38,65 %) та весняним (для кішок – 33,90 %) періодом року. Отримані результати дозволяють розробити комплекс профілактичних заходів за даної патології

Собаки, кішки, захворюваність, хірургічні хвороби, випадкові рани, травматизм

Значну частину серед всіх захворювань дрібних свійських тварин складають неінфекційні, серед яких найбільш розповсюдженими є хірургічні, які в умовах великого міста складають до 50 % [1].

За результатами моніторингу хірургічної патології серед дрібних свійських тварин в умовах великого міста переважають рани (9 %), флегмони (7 %), суглобова патологія (6,9 %), абсцеси (6,5 %) та переломи (5,7%) [2]. Відкриті пошкодження в абсолютній більшості випадків ускладнюються гнійним запаленням. Тому проблема ранових процесів у дрібних свійських тварин залишається актуальною [3, 4].

Серед різноманіття етіологічних факторів, на сьогодні головною причиною хірургічних хвороб дрібних свійських тварин є порушення оптимальних умов годівлі, утримання та догляду [5].

Незважаючи на наявні результати щодо поширеності випадкових ран у дрібних свійських тварин, інтенсивне збільшення міст, ущільнення і зміна середовища перебування домашніх компаньйонів обумовлює актуальність проблеми відкритих ушкоджень і необхідність подальших досліджень у цьому напрямку.

Враховуючи наведене вище, була поставлена **мета дослідження** – вивчити поширеність та особливості ураження за випадкових ран у

дрібних свійських тварин в умовах міста Дніпропетровськ.

Матеріал та методи дослідження. Дослідження базувались на аналізі звітної документації лікувальних закладів ветеринарної медицини різних форм власності: міської державної лікарні ветеринарної медицини м. Дніпропетровськ, ветеринарних клінік «Ветсервіс», «ЗооВетЦентр», «Велес», «Біосвіт», ветеринарного комплексу «на Передовій».

Крім того, враховували статистичні дані щодо тварин, які надходили до кафедри хірургії і акушерства с.-г. тварин Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету.

При надходженні тварин здійснювали їх реєстрацію і ретельний збір анамнестичних відомостей (умови утримання, годівлі, походження тварини, характер його використання). З'ясовували, при яких обставинах захворіла тварина, що викликало хворобу, як вона перебігала, чи надавалася допомога, ким і яка, які лікарські речовини застосовувалися, їх дози, спосіб введення і отриманий результат. Потім проводили загальний клінічний огляд собаки, визначали стан життєво важливих органів і систем, вимірювали температуру тіла, частоту пульсу і дихання.

Після клінічного огляду і визначення загального статусу тварини приступали до деталь-

ного дослідження ділянки ураження за допомогою різних діагностичних методів. Методом огляду визначали загальний стан патологічного вогнища, наявність забруднень, стан шкіряного покриву, ступінь пошкодження шкіри, величину набряку, інфільтрату або проліферату. Визначали характер ексудату, його консистенцію, колір, запах, кількість, наявність в ньому різних сторонніх предметів. Встановлювали основні клінічні ознаки пошкодження, величину зони ураження. Методом пальпації визначали ступінь вираження болю в зоні патологічного процесу, ступінь набряку тканин, характер набряку, місцеву температуру, наявність крепітації, флюктуації. Методом зондування встановлювали глибину патологічного процесу, наявність розшарування, ніш, кишень, стан тканин (щільна, в'яла), пульсацію вен. Методом пункції визначали вміст (кров,

лімфа, гній) різних патологічних порожнин (гематома, лімфоекстравадат, абсцес).

Результати досліджень та їх аналіз. Проведено моніторинг розповсюдження незаразних хвороб у дрібних свійських тварин в умовах міста Дніпропетровськ. Аналізували дані, представлені лікарнями ветеринарної медицини різних форм власності (державні та приватні).

Встановлено, що незаразна патологія діагностована у 1152 собак та 786 кішок. Серед них у собак хірургічна патологія найпоширеніша (склала 47,22 %), у кішок – займає друге місце (38,42 %). Достатньо поширеною виявилась терапевтична патологія – реєструвалась відповідно в 33,94 та 45,55 % випадках. Акушерсько-гінекологічні хвороби діагностували у 18,84 % собак та 16,03 % кішок (таблиця 1).

Таблиця 1. Структура незаразної патології дрібних свійських тварин в умовах міста Дніпропетровськ

Хвороби	Собаки		Кішки	
	кількість	%	кількість	%
Хірургічні	544	47,22	302	38,42
Акушерсько-гінекологічні	217	18,84	126	16,03
Внутрішні незаразні	391	33,94	358	45,55
Всього	1152	100	786	100

Згідно результатам досліджень, представленим у таблиці 2, у собак частіше констатують відкриті механічні пошкодження (207 пацієнтів – 38,05 %), дещо рідше – патологічні процеси, які супроводжуються розвитком запальної реакції і пухлини (181 тварин – 33,27 %) та переломи кісток (156 тварин – 28,68 %). Зазначені захворювання у котів реєстрували відповідно в 39,07; 43,05 та 17,88 % випадках.

Вивчення частоти реєстрації ран у свійських тварин в сезонному аспекті (таблиця 3) вказує на те, що взимку відсоток таких пошкоджень мінімальний (складає у собак 11,11 %, кішок – 12,71 %), а максимальний – в першому випадку влітку (38,65 %), другому – навесні (33,90 %). В інші періоди відкриті пошкодження реєструють приблизно у 25 % пацієнтів

Таблиця 2. Хірургічні хвороби дрібних свійських тварин в умовах міста Дніпропетровськ

Хірургічна патологія	Собаки		Кішки	
	кількість	%	кількість	%
Відкриті механічні пошкодження	207	38,05	118	39,07
Процеси, які супроводжуються запаленням та пухлини	181	33,27	130	43,05
Переломи кісток	156	28,68	54	17,88
Всього	544	100	302	100

Таблиця 3. Сезонні особливості реєстрації випадкових ран у дрібних свійських тварин

Сезон року	Собаки		Кішки	
	кількість	%	кількість	%
Весна	53	25,60	40	33,90
Літо	80	38,65	34	28,81
Осінь	51	24,64	29	24,58
Зима	23	11,11	15	12,71
Всього	207	100	118	100

(собаки – навесні – 25,60 %, восени – 24,64 %; кішки – влітку 28,81 %, восени – 24,58 %).

Визначення рівня ураження у дрібних свійських тварин різних вікових груп (таблиця 4) свідчить, що частіше рани діагностують у віці від 2 до 4 років (собаки – 36,71 %; кішки – 32,20 %), а у тварин 8 років та старше конста-

тують мінімальний поріг захворюваності (відповідно 13,05 та 16,10 %). У тварин до року та від 5 до 8 років зазначену патологію реєстрували приблизно у 25 % випадків.

Локалізація випадкових ран у собак характеризувалась наступними особливостями: в абсолютній кількості випадків вони реєструва-

Таблиця 4. Реєстрація ран у дрібних свійських тварин залежно від віку

Вік тварин, років	Собаки		Кішки	
	кількість	%	кількість	%
До року	49	23,67	29	24,58
2 – 4	76	36,71	38	32,20
5 – 8	55	26,57	32	27,12
Старші 8 років	27	13,05	19	16,10
Всього	207	100	118	100

лись в ділянці кінцівок (50,24 %), зона грудної стінки пошкоджувалась рідко (9,18 % пацієнтів). У кішок дану патологію виявляли у 38,98 % тварин на кінцівках, дещо рідше – в ділянці голови (21,19 %), черевної (22,88 %) і грудної стінки (16,95 %) (таблиця 5).

Таким чином, отримані результати підтвер-

джують інформацію інших дослідників [6] та доводять значну поширеність відкритих пошкоджень у дрібних свійських тварин в умовах промислових міст, що обумовлено суттєвим впливом несприятливих факторів зовнішнього середовища на тварин, серед яких можна виділити високу щільність знаходження со-

Таблиця 5. Локалізація відкритих пошкоджень шкіри у дрібних свійських тварин

Ділянка тіла	Собаки		Кішки	
	кількість	%	кількість	%
Голова, шия	31	14,98	25	21,19
Грудна стінка	19	9,18	20	16,95
Черевна стінка	53	25,60	27	22,88
Кінцівки	104	50,24	46	38,98
Всього	207	100	118	100

бак і кішок, відсутність вигульних майданчиків, інтенсивний рух автотранспорту, порушення умов годівлі і утримання тощо.

Висновки. 1. Моніторинг незаразних захворювань дрібних свійських тварин свідчить про широке розповсюдження хірургічної патології (собаки – 47,22 %, кішки – 38,42 %), у структурі яких, провідне місце займають відкриті пошкодження (становлять відповідно 38,05 та 39,07 %).

2. Встановлено, що випадкові рани найбільш часто діагностуються у собак влітку (38,65 %), у кішок – навесні (33,90 %) віком від 2 до 4 років (відповідно 36,71 та 32,20 %) за

переважного ураження кінцівок (відповідно 50,24 і 38,98 %).

3. Результати досліджень дозволяють виділити фактори ризику, які доцільно використовувати з метою розробки профілактичних заходів за даної патології.

Перспективи подальших пошуків. Результати проведених досліджень підтверджують актуальність дослідження проблеми випадкових ран в умовах великих промислових міст та обґрунтовують необхідність подальшого вивчення зазначеного патологічного процесу, враховуючи не адаптованість тварин до подібних умов, що дозволить удосконалити наявні методики лікування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бициев Т.Т. Лечение инфицированных ран у собак комплексными методами / Т.Т. Бициев Ф.Н. Чеходариди // Известия Горского ГАУ. – 2009. – Т.46. – Ч.1. – С.54–56.
2. Пустовіт Р. В. Моніторинг хірургічної патології серед дрібних домашніх тварин ДЛВМ у Київському районі м. Одеси за 2003-2005 рр. / Р. В. Пустовіт, Ю. М. Данилейко, М. В. Рубленко // Вісник Білоцерків. Держ. Аграр. Ун-ту. – Біла Церква, 2006. – Вип. 36. – С. 132–138.
3. Карибова С.Р. Применение озона при лечении ран у собак и кошек / С.Р. Кабирова, Е.В. Шабалина, В.Б. Милаев // Вестник Ижевской с-х академии. – 2011. – № 3 (28). – С. 14–15.
4. Сапожников, А.В. Морфофункциональная характеристика раневого процесса у собак при лечении инфицированных кожно-мышечных ран светодиодным излучением красного диапазона / А.В. Сапожников, В.А. Ермолаев // Учёные записки КГАВМ им. Н.Э. Баумана. – Казань, 2006. – Т. 187. – С.129–135.
5. Жолобова И.С. Использование гипохлорида натрия при лечении мелких домашних животных / И.С. Жолобова, В.И. Старков // Научный журнал КубГАУ. – 2015. – № 107 (3). – С. 1–9.
6. Fullington R.J. Characteristics and management of gunshot wounds in dogs and cats: 84 cases (1986-1995) / R. J. Fullington, C.M. Otto// [Journal of the American Veterinary Medical Association](#). – 1997. – V. 210 (5). – P. 658–662

МОНИТОРИНГ РАСПРОСТРАНЕНИЯ СЛУЧАЙНЫХ РАН У МЕЛКИХ ДОМАШНИХ ЖИВОТНЫХ В УСЛОВИЯХ Г. ДНЕПРОПЕТРОВСКА

Белый Д.Д., Никоненко К.В., Белая Н.В.

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет, г. Днепропетровск

Проведен мониторинг случайных ран у собак и кошек в условиях города Днепропетровск. Установлены группы риска и критические временные отрезки, которые обусловлены выявленными закономерностями: максимальный пик регистрации открытых повреждений связан с животными возрастом от двух до четырёх лет (собаки – 36,71 %; кошки – 32,20 %), участками конечностей (соответственно 50,24 и 38,98 %), а также летним (для собак – 38,65 %) и весенним (для кошек – 33,90 %) периодом года. Полученные результаты позволяют разработать комплекс профилактических мероприятий при данной патологии

Собаки, кошки, заболеваемость, хирургические болезни, случайные раны, травматизм

MONITORING THE PREVALENCE OF ACCIDENTAL INJURIES IN SMALL PETS IN DNIPROPETROVSK

D. Belyi, M. Nikonenko,* N. Belaya**

*Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University, Dnipropetrovsk

** State Institute of Agriculture steppe zone of Ukraine NAAS

Like an answer on injury is tissue wound healing which is a complex set of reactions developing in response to tissue injury and it manifested in the form of local-destructive recovery changes and general reactions. A characteristic feature is the fact that the "breakthrough" microbial flora of the natural barrier of the body by the presence of traumatic defect and damage local tissue structures. Most often non-specific reactivity mechanisms are sufficient to contain the infection and eliminate it with elements of their own viable tissue, which promotes healing of wounds. Given the urgency of diagnosis and treatment of wounds in small animals, the goal of research was to examine the prevalence and characteristics of lesions for accidental injuries in small pets in the city Dnipropetrovsk.

To achieve this goal we analyzed of case histories of dogs and cats – patients of veterinary hospitals of different ownership forms, and animals from professorial chair surgery and obstetrics agricultural animals Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University. In addition, a clinical study of patients was performed and if it was necessary – additional.

Past studies indicate a high percentage of registrations wounds in pets in Dnipropetrovsk. However, they occupy a leading place in the structure of surgical pathology of small animals. In particular, open injury in dogs diagnosed in 38.05% in cats – 39.07% of cases. Depending on the season, had certain peculiarities of pathology: in dogs the maximum peak is in summer (38.65%), minimum - in winter (11.11%), in cats – in spring (33.90%) and winter (12.71%). At other times the level was on average (24 – 28%).

Open injuries are most often diagnosed between the ages of two to four years (dog – 36.71%; cats – 32.20%), less – in older animals (respectively 13.05% and 16.10%).

Features localization characterized by a primary lesion of extremities (dogs – 50.24%; cats - 39.98%) and the least – on chest wall (respectively 9.18% and 16.95%).

Thus, the results could prove significant prevalence of open injuries in small animals in industrial cities, because of the significant influence of unfavorable environmental factors on animals, among which are the high density of dogs and cats, no exercising areas, dense traffic, etc

Dogs, cats, incidence of disease, surgical diseases, accidental injuries, traumatism
